

PAGINI DE ISTORIE LOCALĂ

VIATA CULTURALĂ CORURI ȘI BALURI

Încă din secolul al XVIII-lea, locuitorii Ciacovei manifestă interes pentru viața culturală, la început, prin inițiativele preoților care reprezentau confesiunile din Ciacova și a școlilor confesionale, comunale sau de stat, conduse, de multe ori, de personalități respectate ale comunității. Dintre directorii școlii catolice, devenită comunală din 1870, Johann Nepomuk Prunkl a fost, totodată, compozitor și dirijorul corului bărbătesc sârbesc, iar Karl Scherer, director în jurul anului 1890, era deopotrivă cantor și compozitor. O carte despre școlile comunei, intitulată „Monografia învățământului din Ciacova, județul Timiș”, a fost scrisă de profesorul Trifu Petcu, director al liceului timp de aproape două decenii, iar o monografie a Școlii Agricole este semnată de Nicolae Banu, profesor și director al acestei școli. Încă din 1854, la Ciacova lua ființă un cor bărbătesc, al doilea din Banat, iar în 1875, prin strădania învățătorului Traian Brătescu, s-a constituit „Reuniunea română de cântări”, un cor românesc foarte activ, cu o prodigioasă activitate, foarte apreciată de public în anii care au urmat. O „Sărbătoare a cântecului” a fost organizată în 1882 cu participarea vestitului tenor Nicolae Popescu din Caransebeș și în colaborare cu corul țărănesc din Cebza, iar la ediția din 1884 s-a cântat, printre altele, „Cântecul ginții latine”.

Și în anul următor a avut loc o serbare comună a cântecului cu corul din Cebza, dirijor fiind Karl Scherer. În 1887, hotelul Rossl a găzduit un bal românesc urmat de un bal folcloric, cu caracter filantropic. Considerabilele încasări au fost donate, în părți egale, „Crucii Roșii” din Ciacova și Uniunii române” din Timișoara. Acesta a fost primul dintr-un lung șir de baluri organizate cu diverse prilejuri, toate având un mare succes de public și finalizându-se cu încasări financiare deloc neglijabile. Printre cele care se bucurau de mare notorietate erau „Balul rugii”, în jurul datei de 27 august a fiecărui an (praznicul Adormirii Maicii Domnului după calendarul de rit vechi), sau „Balul Revelionului”, organizat pe 12 ianuarie (după vechiul calendar). În 27 august 1889, când a fost sfințit steagul „Asociației române de cântare” din Ciacova, au fost invitate la această sărbătoare și vestitele coruri din Chizătău și Izvin. Doi ani mai târziu, în luna august, dirijorul Ilie Munteanu înființa orchestra sa, „Capela”. Seara folclorică din noiembrie 1904 s-a sfârșit cu un mic scandal, învățătorul Ioan Gruiescu fiind acuzat că a îndemnat orchestra să cânte „Deșteaptă-te Române”, inițiativă de netolerat în contextul intensificării politicii de maghiarizare dusă de autorități. Multe nume sonore ale vremii erau invitate la serile muzicale ale Ciacovei.

În 1905 a cântat baritonul Nicolae Corfescu de la Opera din București iar la sfințirea Bisericii Ortodoxe Române a fost invitat vestitul cor din Lugoj, sub conducerea îndrăgitudului și nu mai puțin celebrului compozitor Ioan Vidu. În 15 august 1911, asociația muzicală română a dăruit corului sârbesc un steag care a fost sfințit într-un cadru festiv, în prezența corurilor reunite. Viața culturală a Ciacovei a cunoscut o neașteptată înflorire după primul război mondial. Sub conducerea dirijorului

Vasile Rebigea, faima corului românesc a depășit cu mult granițele comunei. Renumită a fost și „Societatea sârbă corală”, ale cărei concerte erau foarte apreciate de întreg publicul ciacovean, indiferent de etnie. Nu se cunoaște anul înființării acesteia, dar în mod sigur, în 1883 a avut loc o serbare la care a participat și acest cor, așa cum a făcut-o și în anii următori, până la declanșarea primului război mondial, când, după atentatul de la Sarajevo, toate societățile sârbești au fost obligate să-și încheie activitățile. Prima apariție publică a corului maghiar din Ciacova a avut loc în septembrie 1887, ulterior acesta fiind supus mai multor reorganizări. O personalitate de seamă a localității a fost Joseph Gerstenengst (1920-1992), unul din cei mai mari organiști ai României. Născut la Ciacova, a absolvit clasele primare în localitatea natală, liceul la Timișoara iar în 1945 studiile teologice la Sibiu. În același an a debutat ca organist și și-a aprofundat studiile cu Franz Xaver Dressler. Vicar și organist la Reșița la începutul carierei, a plecat apoi la București, fiind unul din cei mai cunoscuți organiști ai Catedralei Sf. Iosif. A susținut numeroase concerte de orgă la Timișoara, Arad, Jimbolia și Ciacova dar a făcut și numeroase turnee în orașe din Austria, Cehia, Slovacia, Germania, Belgia, Franța, Croația, Ungaria, Luxemburg, fosta URSS, mai multe state din SUA. Tot la Ciacova s-a născut, în 1923, Ioan Olariu, cunoscut poet în grai bănățean. A urmat școala primară și gimnaziul în localitatea natală, apoi a frecventat o școală de arte și meserii după care a urmat Institutul de Artă din București, pe care l-a absolvit în 1949. A fost angajat al teatrului de stat timișorean până la pensionare, în 1983. Ca poet s-a afirmat la postul de radio din Timișoara, unde, cunoscut ca Taica Pătru, prezenta cronici ritmate în grai bănățean. A făcut parte și din cenaclul radiofonic „Gura satului” de la același post de

radio și împreună cu alți membri a participat la întâlniri cu ascultătorii în numeroase localități bănățene. Versurile sale au fost publicate postum, în mai multe antologii de poezie în grai bănățean.

Din „Ciacova - Monografie”,
de Dan N. Buruleanu și Liana Păun